

การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่กับผลกระทบต่อโครงสร้างทาง
การเมืองและสังคม กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่
ในประเทศไทยและประเทศจีน

Youth Disillusionment and Its Impacts on Political
and Social Structures: A Case Study of Youth
Movements in Thailand and China

Received 8 March 2024

Revised 24 April 2024

Accepted 3 May 2024

ติณณภพ เตียวเจริญกิจ¹

Tinnapop Tieojaroenkit²

อุนิษา เลิศโตมรสกุล³

Unisa Lerdtomornsakul⁴

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุของการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และประเทศจีน ด้วยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ตลอดจนวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยเฉพาะตัวของประเทศไทยที่ทำให้เกิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ และการนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึง วารสารวิชาการ และวิทยานิพนธ์ โดยใช้แนวคิดและหลักการทางด้านอาชญาวิทยา คือ กลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทาง

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย E-mail: tinnapop.tieo@gmail.com

² Ph.D. Candidate in Program of Criminology and Criminal Justice, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย E-mail: unisa@yahoo.com

⁴ Associate Professor Dr., Lecturer of Program in Criminology and Criminal Justice, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

สังคม (Social Structure Theories) และทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bond Theory) ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) และอินฟลูเอนเซอร์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และประเทศจีน โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการตื่นตัวทางการเมือง ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ ในขณะที่มีความแตกต่างในประเด็นระบอบการปกครอง อย่างไรก็ตาม ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ปัญหาด้านสุขภาพจิต ความเครียด ของคนรุ่นใหม่ ตลอดจนการเลี้ยงดูของครอบครัวสามารถส่งผลกระทบต่อการสิ้นศรัทธาได้ ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องมีมาตรการรับมือในเชิงสร้างสรรค์ด้วยการปฏิรูปการศึกษา และเน้นให้คนรุ่นใหม่สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่, สาเหตุของการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่

Abstract

This article aims to study and analyze the causes of the youth disillusionment trend in Thailand and China through a comparative approach. The analysis will concentrate on specific factors and unique causes in Thailand that contribute to the disillusionment of the new generation and lead to their involvement in political offenses. The study investigates the factors contributing to the disillusionment among the new generation in Thailand and China using research methodologies grounded in academic exploration and relevant literature, including academic journals, research papers, and theses. The study employs criminological concepts, specifically Social Structure Theories, Social Bond Theory along with the concept of social media and influencer. Moreover,

the researcher has collected data to analyze the factors contributing to the disillusionment of the new generation in Thailand and China. According to the study, it was found that the factors contributing to the disillusionment of the new generation in Thailand and China are similar in terms of political awareness, economic inequality, and the influence of social media. However, there are differences in forms of government. Nonetheless, issues such as generation gaps, mental health problems, stress among the new generation, and family upbringing can impact their disillusionment. Therefore, the government should implement proactive measures by reforming education and encouraging self-directed learning among the new generation.

Keywords: Youth disillusionment, Causes of the youth disillusionment

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันที่นับว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่องค์ความรู้ ความคิด ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งต่อ และมีความเชื่อมโยงกับบุคคลทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพศ ศาสนา ฐานะ อาชีพ และวัฒนธรรมที่ต่างกัน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างกว้างขวางทุกมิติ อาทิ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยสิ่งเหล่านี้เกิดไปพร้อมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร และสื่อสังคมออนไลน์ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกเกิดพลวัตและการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในด้านต่างๆ ที่เห็นได้ชัดในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมานี้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทย ที่กระทบถึงประเด็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ ต่อการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ ที่ออกมาเคลื่อนไหวตามกระแสแนวคิดแบบใหม่ และการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ (Youth disillusionment) โดยบทความนี้จะเน้นไปที่การศึกษา

ปรากฏการณ์ของสถานการณ์การสิ้นศรัทธาในคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยและประเทศจีน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของบริบทในแต่ละประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายแก่หน่วยงานภาครัฐ เพื่อรับมือกับปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

ความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และจีน ในห้วง 2-3 ปีที่ผ่านมาเห็นได้จากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง แต่ในประเทศไทยจะมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างเห็นได้ชัดมากกว่า ในขณะที่ประเทศจีนมีการเคลื่อนไหวในสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก และมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ทางกายภาพในวงจำกัด เนื่องด้วยรูปแบบการปกครองของประเทศจีน อย่างไรก็ตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในประเทศจีนไม่ได้ถูกนำมาเสนออย่างแพร่หลาย ด้วยข้อจำกัดและมาตรการต่างๆ ในประเทศจีน โดยเฉพาะการปิดกั้น (Censorship) ทั้งนี้ มีความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในสองประเทศแสดงให้เห็นถึงพลวัตของแนวคิดของคนรุ่นใหม่ การหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดทางการเมือง ตลอดจนการแสดงออกทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด โดยสิ่งเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับเรื่องต่างๆ ในสังคมโดยเฉพาะโครงสร้างทางสังคมและการเมืองของทั้งประเทศไทยและประเทศจีน ตลอดจนเรื่องของแนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ และการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่เป็นที่รู้จักในเวทีโลก ได้มีการสำรวจความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ อาทิ ด้านธุรกิจ ประชาสังคม รัฐ ให้จัดลำดับความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตคนทั่วโลกในแต่ละปี เพื่อบอกว่าโลกกำลังมีความเสี่ยงอะไรบ้างที่กำลังเผชิญอยู่ หรือกำลังจะเผชิญในอนาคตระยะใกล้ กลาง และไกล โดยรายงานความเสี่ยงโลกประจำปี ค.ศ. 2021 และ 2022 ได้มีการระบุถึงการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ ว่าเป็นความเสี่ยงของโลกในด้านสังคมในห้วงระยะเวลา 2 ปี

หลังจากนี้ ซึ่งอาจสร้างผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคม ความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคล ตลอดจนระบบเศรษฐกิจโดยรวม (ภัทรพร ยาร์บระ, 2565)

อย่างไรก็ตาม การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่จะเป็นภัยคุกคามสำคัญของโลกในอนาคต โดยในประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดค่าแปลของคำนี้ อย่างชัดเจน แต่ Youth disillusionment มีความหมายสากลว่า “การขาดการผูกโยง ขาดความเชื่อมั่น และหมดความมั่นใจ ต่อโครงสร้างระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของคนรุ่นใหม่” โดยขณะเดียวกันสถานการณ์ทางการเมืองของไทยในห้วง 2-3 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคนรุ่นใหม่ได้ออกมาเคลื่อนไหวในทุกมิติ ผ่านการแสดงออกทางการเมือง ชุมนุม และการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งนี้มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดและทัศนคติของคนรุ่นใหม่ ต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในอนาคตคาดว่าจะการแสดงออกของคนรุ่นใหม่ จะมีความเข้มข้น และหลากหลายมิติมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์

จากสถานการณ์ในประเทศไทยที่มีการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในจำนวนมากในห้วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวทางด้านการเมือง และการเคลื่อนไหวในประเทศจีน ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการออกมาเคลื่อนไหวตามสถานที่ต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของแนวคิด ซึ่งในบางครั้ง การเคลื่อนไหวเหล่านี้อาจนำไปสู่การกระทำ หรือพฤติกรรมที่เป็นการละเมิดกฎหมายของประเทศไทยและประเทศจีน และผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึง วารสารวิชาการ และวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ และการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ และใช้แนวคิดและหลักการทางด้านอาชญาวิทยา คือ กลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม และทฤษฎีพันธะทางสังคม ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ และอินฟลูเอนเซอร์ร่วมวิเคราะห์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของคนรุ่นใหม่ สังคม

ครอบครัว ตลอดจนการเกิดอาชญากรรมจากการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยบทความนี้จะมุ่งเน้นไปที่การอธิบายกระบวนการคิด และสาเหตุของการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศจีนและประเทศไทย ที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดทางการเมืองในประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาประเทศจีนร่วมด้วยเพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของปัจจัยแต่ละประเทศ เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐเพื่อรับมือและปรับตัวตามบริบทของโลกและการเปลี่ยนแปลงของแนวคิด

ทฤษฎีอาชญาวิทยา และแนวคิดเชิงจิตวิทยาในการอธิบาย

ปรากฏการณ์สิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในไทย

หากจะใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์นี้ สามารถใช้แนวคิดทางด้านอาชญาวิทยา คือ กลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theories) และทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bond Theory) ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) และอินฟลูเอนเซอร์ ในการอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้อย่างครอบคลุม โดยกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม แบ่งเป็น 3 ทฤษฎีย่อย ได้แก่

1. ทฤษฎีการไม่เป็นระเบียบของสังคม ที่คิดค้น โดย Clifford R.Shaw และ Henry Mckay เชื่อว่าสังคมที่ไร้ระเบียบจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสถิติของการเกิดอาชญากรรม (Shaw & Mckay, 1942) โดยมีข้อสรุปจากงานวิจัยที่น่าสนใจหลายประการ อาทิ ชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่มั่นคงหรือไม่มีบรรทัดฐาน และการมีค่านิยมที่แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น หรือมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมาก มักจะมีอัตราการกระทำความผิดสูง (วรรณฉัตรพวยพุ่ง, 2555) อย่างไรก็ตามหากมองในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นการอธิบายถึงเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับสถิติการเกิดเหตุอาชญากรรม โดยในห้วงการระบาดของ COVID-19 เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้

เกิด Socio-economic stress ต่อประชาชน รวมถึงการสูญเสียความศรัทธาและความเชื่อถือต่อสถาบันทางสังคม

2. ทฤษฎีความกดดัน (Strain Theory) Emile Durkheim ได้อธิบายถึงทฤษฎีสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Theory of Anomie) ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมชนบท (Folk society) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม เนื่องจากการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่คนชนชั้นล่างไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือของรัฐบาลได้ ประกอบกับภาวะการตกงานหรือขาดรายได้ส่งผลให้เกิดความเครียด สิ้นหวัง และหมดกำลังใจ และท้ายที่สุดจะส่งผลถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรุนแรง (Durkheim, 1897)

ต่อมา Robert K. Merton ได้พัฒนา ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Social Structure and Anomie) ที่ต่อยอดมาจากแนวคิดสภาวะไร้กฎเกณฑ์ของ Emile Durkheim โดย Merton ได้แบ่งรูปแบบของการปรับตัวของบุคคลในสังคมเพื่อจัดการกับสภาวะ Anomie ได้แก่ (วรัญญา โชติพงศ์, 2559) Conformity คือ การที่บุคคลยอมรับเป้าหมายและมีวิธีการที่สามารถไปถึงเป้าหมายด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามที่สังคมกำหนดและยอมรับ โดยการปรับตัววิธีนี้เป็นวิธีปรับตัวของคนส่วนใหญ่ในสังคม Innovation คือ การที่บุคคลยอมรับเป้าหมายแต่ไม่มีวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ส่งผลให้เกิดการนำวิธีที่ไม่ถูกต้องมาใช้เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่สังคมได้กำหนด Ritualism คือ การที่ไม่มีเป้าหมายแต่มีวิธีการให้ปฏิบัติ หรือเรียกว่าเป็นการทำตามพิธีกรรม Retreatism คือ การที่ไม่ยอมรับทั้งเป้าหมายของสังคม จึงถอนตัวและหนีออกจากสังคม และ Rebellion คือ การที่ปฏิเสธทั้งเป้าหมายและวิธีการ แต่จะสร้างเป้าหมายและวิธีการขึ้นมาใหม่ เช่น การปฏิวัติ เป็นต้น

3. ทฤษฎีของผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) เป็นการผสมกันระหว่างเรื่องของการไม่เป็นระเบียบของสังคมและความกดดันเข้าด้วยกัน ประกอบกับแนวคิดวัฒนธรรมรอง ที่มองว่าชนชั้นล่างมีวัฒนธรรมและ

รูปแบบการใช้ชีวิตเป็นของตนเอง โดยเมื่อมีคนในสังคมหรือคนรอบตัว มีการก่อเหตุ อาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ในสังคม อาทิ ลักทรัพย์หลอกลวงเพื่อฉ้อโกง การใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ (Social media)

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการอธิบาย การใช้ทฤษฎีที่เหมาะสมในการอธิบายเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว และการกระทำผิดของเด็กเยาวชน และคนรุ่นใหม่ สามารถใช้ ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bond Theory) ของ Hirschi (1996) อธิบายได้ โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่าแท้จริงแล้วคนเราทุกคนนั้นมีศักยภาพในการละเมิดกฎหมาย แต่ที่บุคคลนั้นยังสามารถควบคุมตัวเองได้ เพราะเกิดความกลัวว่าการกระทำอาจเป็นการละเมิดกฎหมาย และสิ่งเหล่านั้นจะไปทำลายความสัมพันธ์ของระบบครอบครัว โดยหากคนเรา ถ้าวาดความผูกพันทางสังคม (Social bond) อาจนำไปสู่การกระทำผิด ซึ่งความผูกพันทางสังคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความผูกพัน (Attachment) คือการยอมรับบรรทัดฐานทางสังคม และการพัฒนาความรู้สึก ผิดชอบชั่วดีขึ้นอยู่กับความผูกพัน หรือความรักต่อบุคคลอันเป็นที่รัก โดยจะสามารถยับยั้งไม่ให้บุคคลประกอบอาชญากรรมได้ 2) ข้อผูกมัด (Commitment) คือการที่คนผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามรูปแบบของสังคม เช่น การเรียนหนังสือสูงเพื่อจะได้ทำงานดีๆ และประสบความสำเร็จในชีวิต ทำให้คนไม่อยากทำผิดกฎหมาย 3) การเกี่ยวข้อง (Involvement) คือการทำกิจกรรมต่างๆ ของสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม ซึ่งส่งผลให้มีเวลาหรือไม่มีเวลาในการนั่งคิดการประกอบอาชญากรรม และ 4) ความเชื่อ (Belief) คือคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันจะมีความเชื่อและความรู้สึกต่อบรรทัดฐาน ค่านิยมเหมือนกัน และสิ่งที่จะส่งผลให้ประกอบหรือไม่ประกอบอาชญากรรมก็คือศีลธรรมในตัวเอง โดยพันธะทั้ง 4 องค์ประกอบจะหลอมรวมกันเป็นปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่จะส่งผลให้คนรุ่นใหม่ตัดสินใจจะทำหรือไม่กระทำการใดๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ มีประเด็นข้อสังเกตสำคัญเพิ่มเติมจากทฤษฎีคือบริบททางสังคมในปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก พื้นที่สำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน แต่ยังมีเรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นพื้นที่ใหม่ในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์หลากหลายมิติ อาทิ ด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และอินฟลูเอนเซอร์ จึงมีความสำคัญในการศึกษา โดย กัญชลิตา ตันเจริญ (2563) ได้ศึกษาว่าลักษณะของสื่อจะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้รับส่ง ผู้ส่งสารและผู้ใช้ประโยชน์จากข่าวสาร ซึ่งปัจจุบันสื่อมีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์รูปแบบต่างๆ ที่สามารถโพสต์ แชร์ ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอได้อย่างอิสระ ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของทุกคนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยในกรณีของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และจีนไม่เพียงแต่เป็นแค่การใช้เพื่อศึกษาหาความรู้และการเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการแสดงออกทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ การแสดง ดนตรี ประเด็นทางสังคม ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มคนรุ่นใหม่ในไทย และสามารถทำให้เกิดกระแสสังคมได้ในระยะเวลาอันสั้น

อย่างไรก็ตาม อินฟลูเอนเซอร์ นับว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการชี้นำแนวคิดของคนทุกกลุ่มโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ในประเด็นด้านการเมือง โดย Sammis (2015) ได้ให้ความหมายของ Social Influencer ว่าเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือบนสื่อสังคมออนไลน์ที่จะมีผลกระทบต่อนักคิด ความเห็น และพฤติกรรมของผู้ที่ติดตาม โดยจะเน้นไปที่การทำกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม อาทิ แฟชั่น การออกกำลังกาย การท่องเที่ยว การเมือง หรือประเด็นทางสังคมอื่นๆ ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ติดตาม โดย Influencer จะมีอำนาจในการสร้างการตัดสินใจ การชี้นำความคิดเห็นทางการเมือง และกระแสของวัฒนธรรมใน

สังคม นอกจากนี้ในงานของ Bennett (2012) มีการใช้คำว่า Social media activism หรือนักเคลื่อนไหวทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือเรียกอีกอย่างว่า "Clicktivism" หรือ "Internet activism" หมายถึง ผู้ที่ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ ในการสร้างความตระหนัก รวบรวมการสนับสนุน และการทำอาสาสมัครใน ประเด็นทางด้านการเมือง โดยจะเป็นการรวมกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน อาทิ การติดแฮชแท็ก การแบ่งปันข้อมูลทางการเมือง เพื่อที่จะสร้างความเคลื่อนไหว ทางสังคมและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือมีผลต่อการตัดสินใจทางนโยบาย ของภาครัฐ

การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่: ประเด็นความเสี่ยง ในหลายประเทศทั่วโลก

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคที่มีเยาวชน Generation Z เป็นต้นไป จำนวนมาก ที่เติบโตมาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ การหลั่งไหลของเทคโนโลยี และความรู้ ตลอดจน การเข้าถึงข้อมูลทุกชนิดผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก ทำให้เยาวชนสามารถได้รับแนวคิดและทัศนคติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น แนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยในปัจจุบันแนวคิดการ สิ้นศรัทธาในระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในหมู่เยาวชน ได้ มีการแพร่ไปทั่วโลก ผ่านการแสดงออกทางความคิดในรูปแบบต่างๆ ของ เยาวชน ยกตัวอย่างดังนี้

ในฮ่องกง ปี 2014 ได้มีการประท้วงที่เรียกว่า “ปฏิวัดร่ม” เพื่อเรียกร้อง สิทธิที่จะเลือกผู้นำด้วยตัวเองตามวิถีประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจาก การจลาจลแล้ว ยังมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ภาพ วิดีโอข้อมูล ตลอดจนแนวคิดสำหรับการเคลื่อนไหวออกสู่สายตาชาวโลกอย่างกว้างขวางที่ ดึงดูดความสนใจจากนานาชาติได้ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งกลุ่มผู้นำในการเคลื่อนไหว ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชน (ศุทธิกานต์ มีจัน, 2564)

ในอิหร่าน ห้วงเดือนพฤศจิกายน ปีค.ศ. 2022 มีการประท้วงต่อต้านรัฐบาล โดยชนวนเหตุของการประท้วงคือการเสียชีวิตของ มาร์ชา อามินี หญิงชาวเคิร์ด อายุ 22 ปี ที่เสียชีวิตหลังถูกตำรวจศีลธรรมในกรุงเตหะรานจับกุม ในข้อหาที่เธอสวมฮิญาบแบบที่ไม่เหมาะสม มีข้อกล่าวหาว่าเสียชีวิตเพราะเจ้าหน้าที่ทูตทำร้ายเธออย่างหนักขณะอยู่ในเรือนจำ (สมศรี หาญอนันตสุข, 2565) แต่ทางการอิหร่านปฏิเสธข้อกล่าวหานี้ โดยในการประท้วงครั้งนี้ กลุ่มเยาวชนเยาวชนได้ก้าวขึ้นเป็นแกนนำสำคัญในการประท้วง ด้วยการขัดขืนกฎข้อบังคับทางศาสนาที่เคร่งครัด และจุดกระแสใหม่ในเรื่องต่างๆ เช่น การเผาผ้าคลุมศีรษะ และการปิดผ้าโพกหัว

ในฝรั่งเศส มีการต่อต้านนโยบายของรัฐบาลที่เป็นการเหยียด และเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิม โดยเมื่อเดือนกันยายน ปีค.ศ. 2023 ครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในฝรั่งเศส ได้มีการออกมาประท้วงเพื่อต่อต้านมาตรการของรัฐบาลที่มีการแบน การใส่ผ้าคลุมศีรษะของชาวมุสลิมในโรงเรียน ทั้งนี้ ฝรั่งเศสมีข้อบังคับเข้มงวด และห้ามไม่ให้มีการสวมใส่เครื่องแต่งกาย หรือแสดงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเชื่อทางศาสนาอย่างชัดเจนในโรงเรียนรัฐ เพื่อไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก หรือไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Aljazeera, 2015)

ในสหรัฐฯ ในห้วงปี ค.ศ. 2023 มีความเคลื่อนไหวของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ในหลากหลายมิติ นอกเหนือจากมิติทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลแต่ละรัฐ อาทิ การต่อต้าน Gun Lobby การเดินขบวนประท้วงต่อต้านนโยบายเหยียดเชื้อชาติ และเพศในโรงเรียนในหลายรัฐ การประท้วงต่อต้านในประเด็นสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ และการคุ้มครองสุขภาพของผู้หญิง ตลอดจน การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาภาวะโลกร้อน (Delaney, 2021)

อย่างไรก็ตามตัวอย่างเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของคนรุ่นใหม่ทั่วโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ด้วยการเกิดการเรียนรู้องค์ความรู้แบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชน

ซึ่งในประเทศไทยและประเทศจีน ก็เกิดความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่เช่นกัน ด้วยการพัฒนาไปของบริบทสังคมโลก และการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ได้อย่างอิสระ ทำให้ทำให้เกิดแนวคิดแบบใหม่ๆ และประกอบกับบริบทของสังคมของแต่ละประเทศ ที่จะเป็นตัวแปรและปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดแนวคิดการสิ้นศรัทธาและออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมได้

บริบทของสถานการณ์การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับโครงการสร้างทางเมือง สังคม และเศรษฐกิจ

ปัจจุบันจีนกำลังประสบปัญหาเรื่องคนรุ่นใหม่ตกงานจำนวนมาก จากสถิติคนรุ่นใหม่ที่ตกงานในประเทศ พบว่า คนรุ่นใหม่อายุระหว่าง 16 ถึง 24 ปี ตกงานมากขึ้นถึงร้อยละ 21.3 (อาร์ม, 2023) ของประชากรในเขตเมือง ซึ่งหมายความว่าคนรุ่นใหม่ 1 ต่อ 5 คนที่อยู่ในเขตเมืองจะตกงาน และหางานทำไม่ได้ โดยปัญหานี้ได้เกิดขึ้นพร้อมกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ที่เรียนจบใหม่จำนวนมากที่มีความคาดหวังว่าต้องการมีวุฒิการศึกษาเพื่อที่จะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ทั้งนี้ ประเด็นนี้เป็นที่ถกเถียงอย่างมากในกลุ่มคนรุ่นใหม่บนสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ โต้วอิน เว่ยโป่ ที่ได้กล่าวถึงประเด็นที่คนรุ่นใหม่พยายามสอบอย่างเข้มข้นเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยที่ดี แต่กลับไม่มีงานทำหลังจากเรียนจบ นำมาซึ่งความท้อแท้และเกิดเป็นสิ่งที่ถกเถียงในสังคมถึงระบบการรับทำงานของจีน

การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในจีนส่งผลให้คนรุ่นใหม่หมดความเชื่อมั่นต่อรัฐบาล ประกอบกับมาตรการควบคุมสื่อ และสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้คนรุ่นใหม่เกิดความสิ้นศรัทธาและขาดความพึงพอใจ (Discontentment) ในรัฐบาลมากขึ้น (Greek City Times, 2023) ผ่านการแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์และในมหาวิทยาลัย

ตลอดจนการประท้วงเพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิเสรีภาพและการมีมาตรการที่เข้มงวดของรัฐบาล ทั้งนี้ ในห้วงที่ผ่านมาความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่เป็นการขับเคลื่อนอุดมการณ์ต่อต้านทุนนิยม และระบอบการปกครองที่คนรุ่นใหม่กำลังประสบปัญหาเรื่องการทำงาน เศรษฐกิจ และความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นภายในประเทศ อาทิ ระบบการศึกษาของเด็กในเมืองกับชนบท คุณภาพชีวิตของคนในเมืองกับชนบท ผ่านการแสดงออกด้วยการเปรียบเทียบ และเสียดสีระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยวรรณกรรมจีนชื่อดัง “ขงอี้จี้” บนสื่อสังคมออนไลน์ (Tsoi, 2023)

นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมเรื่องการทำงานและการศึกษาถูกวิจารณ์อย่างกว้างขวางโดยคนรุ่นใหม่ในสื่อสังคมออนไลน์จีน ทั้งฝ่ายที่เห็นว่าการเป็นข้าราชการเป็นสิ่งที่ดีแม้จะไม่มีเงินมากเพียงพอ แต่มีศักดิ์ศรี กับฝ่ายที่มองว่าการออกจากกระบบราชการมาทำงานที่ตนเองมีความชอบและมีรายได้มากเป็นสิ่งที่ดีกว่า สิ่งเหล่านี้ได้เกิดขึ้นในสังคมจีน ประกอบกับอัตราการว่างงานของนักเรียนจบใหม่ที่สูงขึ้นมาก จึงนำมาสู่ความรู้สึกสิ้นหวัง และท้อแท้ของคนรุ่นใหม่ที่คาดหวังว่าอนาคตของตนเองควรจะดีกว่านี้ ไม่ใช่เพียงแค่การเรียนสูงเพื่อจบมาแล้วไม่สามารถหางานทำได้ แต่ยังจำเป็นต้องเรียนเนื่องจากความคาดหวังของสังคม บรรทัดฐานทางสังคมและครอบครัว

ปัจจุบันเห็นได้ชัดว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่เริ่มมีการออกมาเคลื่อนไหวในในสาธารณะ และสื่อสังคมออนไลน์ นอกเหนือจากเรื่องความไม่พึงพอใจต่อระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่มีตลาดแรงงานเพียงพอแล้วยังรวมถึงเพื่อต่อต้านมาตรการการบริหารประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยเฉพาะกรณีมาตรการการปิดกั้นสื่อ (Censorship) โดยการเคลื่อนไหวนี้เกิดขึ้นในสถานศึกษาหลายแห่งเมื่อปี ค.ศ. 2021 อาทิ มหาวิทยาลัยในมณฑลเจียงซู และมณฑลเจ้อเจียง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจีนจะมีการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมา พร้อมระบอบการเมืองภายใต้การปกครองของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ที่มีความเข้มงวดในการบริหารประเทศ แต่กลับให้

ความสำคัญกับเงื่อนไขทางสังคมน้อยลง เกิดการปิดกั้นข้อมูลมากขึ้นโดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ และนักศึกษามหาวิทยาลัย เห็นได้ว่าความรู้สึกสิ้นศรัทธาต่อระบบโครงสร้างทางสังคมจีนได้เริ่มก่อตัวขึ้น และมีการแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์ต่อระบอบการปกครองและเศรษฐกิจของประเทศ แต่รัฐบาลจีนยังพยายามควบคุมข้อมูลและสื่ออย่างเข้มงวด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะระบอบการปกครอง

ทั้งนี้ในประเทศจีนมีการเกิดขึ้นของแนวคิด Lying Flat ควบคู่ไปกับการเกิดกระแสการสิ้นศรัทธาดังกล่าวด้วย โดย Lying Flat เป็นภาวะที่ผู้คนขาดความกระตือรือร้นอย่างรุนแรง ในการใช้ชีวิต และไม่แสวงหาความสำเร็จ ปรากฏการณ์นี้กำลังแพร่ขยายเป็นวงกว้างในหมู่คนรุ่นใหม่ ท่ามกลางความคาดหวังของสังคมจีนที่ต้องทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ มีการศึกษาที่ดี มีงานที่ดี เพื่อพัฒนาประเทศให้เฟื่องฟูตามแนวทางของอุดมการณ์ความฝันจีน โดย Lying Flat ได้เกิดขึ้นเป็นไวรัลในสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2021 โดยมีสาเหตุมาจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ และการระบาดของ COVID-19 ประกอบกับรัฐบาลจีนพยายามผลักดันแนวคิดความฝันจีน ซึ่งสวนทางกับสภาพความเป็นจริงที่คนรุ่นใหม่กำลังเผชิญกับการต้องทำงานหนัก แต่ไม่มีความก้าวหน้าในชีวิต (พิมพ์ชนก พุกสุก, 2564) อย่างไรก็ตาม Lying Flat ถูกควบคุมโดยมาตรการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลในอินเทอร์เน็ต (Great firewall) โดยรัฐบาลจีน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปรากฏการณ์ Lying Flat เกิดไวรัล และแพร่ขยายเป็นวงกว้าง รัฐบาลจีนจึงมีมาตรการปิดกั้น (Blocked) เว็บไซต์ และลบโพสต์ที่มีการกล่าวถึงปรากฏการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงการต่อต้านระบอบสังคมจีนในปัจจุบันอย่างรุนแรง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเมื่อสถานการณ์ในประเทศจีนเต็มไปด้วยปัจจัยที่ส่งผลให้คนรุ่นใหม่เกิดความเครียด ความกดดัน และเกิดแนวคิดการสิ้นศรัทธาในระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม Lying Flat ได้

กลายเป็นกระแสสำคัญทั้งในสื่อสังคมออนไลน์และเกิดปรากฏการณ์หลากหลาย อย่าง อาทิ คนรุ่นใหม่เงินได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ Work life balance มากขึ้น ที่อาจจะกลายเป็นวิถีชีวิตที่รัฐบาลจีนและนายทุนใหญ่กำลังเฝ้าระวังอยู่ เนื่องจากปัจจุบันเป็นช่วงที่เศรษฐกิจจีนกำลังชะลอตัว (เทคซอส, 2566) การเดินทางกลับบ้านเกิดในต่างมณฑลจากเมืองหลวงเนื่องจากไม่สามารถรับแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจและการแข่งขันในสังคมได้ (Chen, 2021) การให้ความสำคัญกับเรื่องของสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีมากกว่าเรื่องของเศรษฐกิจและการทำงาน (Ni, 2022) โดยปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะส่งต่อเรื่องของแนวคิดการสิ้นศรัทธาแล้ว ยังมีผลกระทบด้านอื่นๆ ที่เป็นความท้าทายของรัฐบาลจีนด้วย อาทิ อัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้นของคนรุ่นใหม่ในจีนจากความกดดันจากการเรียน โดยอัตราการฆ่าตัวตายในกลุ่มคนอายุระหว่าง 15 ถึง 24 ปี ในปี พ.ศ. 2560 ถึง 2564 เพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 20 นอกจากนี้ ยังมีผลการสำรวจว่าประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรในจีนที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้านั้นยังเป็นนักเรียนอยู่ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2566) ตลอดจนเรื่องการแต่งงานของชาวจีนที่ลดลงอย่างมาก ซึ่งสวนทางกับนโยบายของรัฐบาลจีนที่สนับสนุนให้ผู้หญิงรับแต่งงานเพื่อจะได้สร้างครอบครัวและมีลูก แต่สถานการณ์เศรษฐกิจและความกดดันดังที่กล่าวมา ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ไม่ต้องการแต่งงานและสร้างครอบครัว เนื่องจากต้องรับมือกับปัญหาอื่นๆ ในชีวิตด้วยทั้งการว่างงานและเศรษฐกิจ (พลอยขวัญ วงศ์หนองเตย, 2566) โดยปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ถูกชูกวักไถ้แพร่จากกระบอกการปกครองและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีนที่พัฒนาอย่างรวดเร็วในห้วงหลายสิบปีที่ผ่านมา และกำลังกลายเป็นความท้าทายของรัฐบาลจีนในการรับมือกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

ในขณะที่กรณีของประเทศไทยแม้ว่าจะไม่ได้มีรูปแบบการเคลื่อนไหวในสื่อสังคมออนไลน์ ที่เป็นการเคลื่อนไหวในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก แต่จะเป็นการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองเป็นส่วนใหญ่

ตลอดจนครอบคลุมถึงเรื่องของระบบเศรษฐกิจ อาจกล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ทั้งไทยและจีน เป็นการเคลื่อนไหวในหลักการเดียวกันคือเกิดจากการที่มีประสบการณ์ต่อการเมืองและสังคมที่คนรุ่นใหม่มองว่าไม่เป็นธรรม แต่แตกต่างกันในรูปแบบ และประเด็นของการเคลื่อนไหว ซึ่งท้ายที่สุดแล้วมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับมาตรการของภาครัฐของแต่ละประเทศ หรือรูปแบบในการจัดการ ควบคุม หรือสนับสนุนความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ ซึ่งแน่นอนว่าทั้งจีนและไทยมีความแตกต่างกันในเรื่องของมาตรการในการจัดการปัญหาเหล่านี้ เนื่องด้วยรูปแบบการปกครอง และสภาพทางสังคม ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2020 เป็นต้นมา การเมืองไทยมีความร้อนแรงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเกิดกลุ่มที่เคลื่อนไหวผ่านการชุมนุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มเคลื่อนไหวที่นำโดยคนรุ่นใหม่จำนวนมากผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องต่อต้านรัฐบาล และประเด็นอื่นๆ (ปีปิไทย, 2563) อย่างไรก็ตามในห้วงปี ค.ศ. 2021 จนถึง 2022 แม้ว่าทั่วโลกจะประสบปัญหาการระบาดของ COVID-19 แต่แนวคิดความไม่พอใจ และการสั่นคลอนต่อรัฐบาลของประชาชน และคนรุ่นใหม่ยังคงอยู่ และมากขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับการเกิดเงื่อนไขอื่นๆ เช่น การสลายการชุมนุมที่มีการใช้ความรุนแรง ส่งผลให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน มีการเคลื่อนไหวต่อต้านโครงสร้างการเมืองไทยทั้งระบบ ที่เชื่อมโยงกับสถาบันต่างๆ อาทิ ศาล และข้าราชการ โดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคง จนทำให้เกิดกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองใหม่ๆ ที่นำโดยกลุ่มคนรุ่นใหม่

ปัจจุบันประเด็นการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในไทยมีความเข้มข้นมากขึ้นในทุกมิติ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเป็นการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องในนามบุคคลหรือกลุ่มเคลื่อนไหวรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องประเด็นสำคัญต่างๆ ของประเทศ อาทิ ความเป็นธรรมทางการเมืองในการจัดตั้งรัฐบาล ระบบการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีการติดแฮชแท็ก (Hashtag: #) ในแอปพลิเคชันเอ็กซ์ (X) ที่เป็นการสร้างพื้นที่ทางความคิดแก่คนรุ่นใหม่ในประเด็นต่างๆ จนเกิดสิ่งที่เรียกว่า Collective Power ที่จะเป็นกลุ่มก้อนของความคิดที่มีพลังขับเคลื่อนใหม่ๆ ในประเด็นทางสังคมหลากหลายมิติ

นอกจากนี้ จากการรวบรวมของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่เริ่มการชุมนุมของกลุ่มคนรุ่นใหม่บางกลุ่มเมื่อเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ. 2020 จนถึงปัจจุบัน มีประชาชนที่ถูกดำเนินคดีจากสถานการณ์ชุมนุมทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไปแล้วอย่างน้อย 1,918 คน ในจำนวน 1,230 คดี (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2566) สถิตินี้แสดงให้เห็นถึงจำนวนของประชาชนที่หมายรวมถึงเยาวชน ที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในลักษณะที่เข้าข่ายผิดกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ อาทิ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ พ.ศ. 2548 พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ พ.ศ. 2560 พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 (2) เพื่อต่อต้านรัฐบาลในขณะนั้น ที่เพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลา 3 ปี อาจมีความเชื่อมโยงกับการสิ้นศรัทธาต่อระบอบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยอย่างมีนัยสำคัญ

การเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของปัจจัย

การเกิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในไทย และจีน

ความเหมือน (ปัจจัยที่อาจเป็นปัจจัยร่วมกันที่ส่งผลให้เกิดสถานการณ์การสิ้นศรัทธาทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน) เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบให้สามารถวิเคราะห์แนวทางในการป้องกัน รวมถึงการแก้ไขปัญหาสำหรับประเทศไทย ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะเอกสารบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวารสารวิชาการ และวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจการเกิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ โดยไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาเฉพาะในบริบทของประเทศไทย แต่ต้องศึกษาประเด็นสำคัญจาก

ต่างประเทศร่วมด้วย เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ที่ต้องมีการพิจารณาถึงบริบทในประเทศต่างๆ ร่วมด้วย โดยความเหมือน สรุปลงนี้

1. ปัญหาสภาพทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันจีน และไทยประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ชะลอตัว รวมถึงตลาดแรงงานที่ไม่เพียงพอ โดยปัจจุบันจีนมีผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมขยายตัวต่ำ เกิดภาวะเงินเฟ้อต่อเนื่อง และเงินอ่อนค่าลง ประกอบกับภาวะการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ ตลอดจนสถานการณ์ล่าสุดที่บริษัท Evergrande ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ใหญ่เป็นอันดับสองของจีน ยื่นขอความคุ้มครองการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่อาจเกิดผลกระทบต่อทุกภาคส่วน และอาจนำไปสู่การล้มหายตายจากของธุรกิจจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทย แม้ว่าเศรษฐกิจกำลังอยู่ในทิศทางฟื้นตัวแต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกถึงความตกต่ำของเศรษฐกิจ เนื่องจากไทยยังประสบปัญหาหลากหลายด้าน อาทิ หนี้ครัวเรือน หนี้สาธารณะ ปัญหาค่าแรงต่ำ สินค้าราคาแพง การผูกขาดทางเศรษฐกิจ สังคมสูงวัย โดยภาพจำของระบบเศรษฐกิจไทยต่อคนรุ่นใหม่บนสื่อสังคมออนไลน์ยังมองว่าเศรษฐกิจของไทยยังไม่ดีขึ้นเท่าที่ควรในห้วงหลายปีที่ผ่านมา

2. การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ทั้งในจีน และไทยมีมากขึ้น ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นทางด้านการเมืองที่คนรุ่นใหม่มีความสนใจการเมืองทั้งใน และต่างประเทศ ตลอดจนระบอบการปกครองของประเทศต่างๆ

3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการโพสต์ข้อความ รูปภาพหรือวิดีโอ อาทิ Facebook Youtube X Weibo TikTok Baidu ซึ่งประชาชนทุกช่วงอายุสามารถเข้าถึงการใช้งานแอปพลิเคชันเหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก

ในสื่อสังคมออนไลน์จีน และไทย ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญ คือ การมีตัวแทน หรือผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ต่อคนรุ่นใหม่บนสื่อสังคมออนไลน์ ก็อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม หรือวัฒนธรรมร่วมอย่างละมุนละม่อม

ความแตกต่าง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจีนที่เชื่อมโยงโดยตรงจากระบบการปกครอง เพื่อเป็นการศึกษาถึงบริบทของประเทศต่างๆ ทั้งในด้านการเมืองและสังคม ที่มีผลต่อการเกิดแนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะยังไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาแนวคิดดังกล่าวในประเทศไทย แต่เพื่อเป็นการศึกษาเน้นย้ำว่า โครงสร้างทางการเมืองการปกครองและสังคม มีผลต่อการเกิดแนวคิด โดยความแตกต่างสรุปดังนี้

1. ระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ของจีนเป็นความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสังคมที่รวดเร็วของจีนในห้วงศตวรรษที่ผ่านมาที่นำพาจีนไปสู่สายตาประชาคมโลกที่มีแนวคิดประชาธิปไตยเป็นกระแสหลัก แต่ในประเด็นทางด้านการเมือง สิทธิเสรีภาพ กลับยังถูกรัฐบาลจีนจำกัดไว้อย่างเข้มงวด นอกจากนี้เด็กนักเรียนยังถูกปลูกฝังจากโรงเรียนให้มีความเคารพ และจงรักภักดีต่อระบบการปกครอง ของนายสี จิ้นผิง ผ่านการกำหนดให้มีหลักสูตรการเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ในขณะที่คนจีนเริ่มสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มีองค์ความรู้ และข่าวสารใหม่ๆ มากมาย ซึ่งสิ่งนี้จะมีความท้าทายต่อรัฐบาลจีนในการรับมือกับความรู้ และแนวคิดใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. นโยบาย และมาตรการบริหารประเทศของรัฐบาลจีนที่เป็นการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมาตรการปิดกั้นสื่อของจีน (China Internet Censorship) โดยเมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2566 สำนักงานบริหารไซเบอร์สเปซแห่งประเทศจีน(Cyberspace Administration of China: CAC) ได้มีแผนประกาศใช้ระเบียบใหม่ที่กำหนดให้เยาวชน และคนรุ่นใหม่จีนลดเวลาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในเวลากลางคืน และควบคุมการใช้สมาร์ทโฟน (Gan & George,

2021) อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองสามารถที่จะยกเว้นการบังคับใช้ระเบียบนี้ได้ นอกจากนี้มาตรการ China Internet Censorship ที่ดำเนินการบล็อกเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมาก อาทิ Google Youtube Instagram Whatsapp BBC NBC ตลอดจนการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารการระบาดของ COVID-19 ยังเป็นมาตรการที่คนรุ่นใหม่ในจีนเริ่มออกมาต่อต้านอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการปิดกั้นเว็บไซต์ และการเข้าถึงข้อมูลในลักษณะดังกล่าว หากแต่เป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย อาทิ การพนัน สื่อบลามก

จากการศึกษาปัจจัยของการเกิดการสิ้นศรัทธาทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบบริบทของทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์สถานการณ์ในประเทศที่มีการเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวคล้ายกัน แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาในประเด็นของประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ทำการประเมินจากการเก็บข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ประสบการณ์ทำงานร่วมกับภาครัฐ และแหล่งข่าวเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยของการเกิดการสิ้นศรัทธาในประเทศไทย ที่อาจนำไปสู่การเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ และรวมถึงการนำไปสู่การกระทำผิดทางการเมือง สรุปดังนี้

1. การตื่นตัวทางการเมืองของสังคมไทย โดยเฉพาะเยาวชนและคนรุ่นใหม่ ในไทยที่มีมากขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นทางด้านการเมืองทั้งใน และต่างประเทศ

2. อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ และผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ที่สามารถชี้นำความคิดของคนรุ่นใหม่ ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบทั้งการโพสต์ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอ อาทิ Facebook Youtube X TikTok ซึ่งประชาชนทุกช่วงอายุสามารถเข้าถึงการใช้งานในการเข้าถึงข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ในสื่อสังคมออนไลน์ไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญคือการมีผู้มีอิทธิพลทาง

ความคิดต่อคนรุ่นใหม่บนสื่อสังคมออนไลน์ ที่อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม หรือวัฒนธรรมร่วมอย่างละมุนละม่อม

3. สภาพปัญหาของสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2020 ในห้วงการระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลให้ทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการท่องเที่ยว อาหาร อุตสาหกรรม สาธารณสุข โดยมีการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองกลุ่มต่างๆ เพื่อออกมาเรียกร้องต่อรัฐบาลในขณะนั้น แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจต่อการทำงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการระบาดของ COVID-19 จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนใช้โอกาสในการต่อต้านรัฐบาล ไปพร้อมกับการปลุกปั่นแนวคิดในเชิงปฏิรูปเปลี่ยนแปลง

4. ปัญหาสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าเศรษฐกิจไทยกำลังอยู่ในทิศทางฟื้นตัวจากผลกระทบของ COVID-19 ในห้วง 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังเปราะบาง และรู้สึกถึงความตกต่ำของเศรษฐกิจ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2566) เนื่องจากไทยยังประสบปัญหาหลากหลายด้าน อาทิ หนี้ครัวเรือน หนี้สาธารณะ ปัญหาค่าแรงต่ำ สิ้นค้าราคาแพง การผูกขาดทางเศรษฐกิจ สังคมสูงวัย โดยภาพจำของระบบเศรษฐกิจไทยต่อคนรุ่นใหม่บนสื่อสังคมออนไลน์ยังมองว่าเศรษฐกิจของไทยยังไม่ได้ดีขึ้นเท่าที่ควรในห้วงหลายปีที่ผ่านมา

5. ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย (Generation gap) ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นทางการเมืองของคนรุ่นใหม่โดยตรง ประกอบกับยังมีเรื่องแนวคิดทางการเมืองในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. 2023 มาเป็นแรงผลักดันให้คนรุ่นเก่า กับเยาวชน และคนรุ่นใหม่ ให้มีแนวคิดและทัศนคติต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรือในองค์กร จึงเกิดการกระทบกระทั่งกันอย่างเลี่ยงได้ยาก อย่างไรก็ตามเยาวชน และคนรุ่นใหม่ยังมีทักษะการใช้เทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ที่มากกว่าคนรุ่นเก่า ดังนั้นสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นเครื่องมือของคนรุ่นใหม่ในการเคลื่อนไหวในประเด็นต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6. ปัจจัยภายใน และภายนอกตัวเด็กและเยาวชน สรุปดังนี้

6.1 ปัจจัยภายในตัวเด็กและเยาวชน

6.1.1 ปัจจัยด้านสุขภาพจิต (Mental health) โดยกรมสุขภาพจิตร่วมกับ UNICEF ได้ประเมินสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นไทยอายุต่ำกว่า 20 ปี ในประเทศไทยกว่า 180,000 คน ตั้งแต่ปี 2020-2021 (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2564) พบว่าวัยรุ่นมีความเครียดสูง เสี่ยงซึมเศร้า เสี่ยงฆ่าตัวตาย เข้าสังคมลดลง ติดเกมออนไลน์ และปัญหาทะเลาะเบาะแว้งและความรุนแรงในครอบครัว จนนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต ทั้งนี้ การเติบโตในบรรทัดฐานของสังคมที่ไม่มีอิสระ อาทิ การเลือกเรียน การเลือกทำงาน การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศ และต้องอยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคมที่กดทับ ทั้งคุณภาพชีวิต คุณภาพการศึกษา รวมถึงปัญหาเรื่องฐานะของครอบครัว จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดความกดดัน

6.1.2 ปัจจัยด้านบุคลิกและอุปนิสัยส่วนตัว (Personality) มีผลต่อการเกิดแนวความคิดการสิ้นศรัทธาของเยาวชน อาทิ การมองโลกในแง่ดีและแง่ร้าย การมี Growth mindset วิธีการจัดการกับความเครียดและความผิดหวัง การปรับตัว การมีความเชื่อมั่นต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ความมั่นใจและพึงพอใจในตนเอง (Self-esteem) อย่างไรก็ตามปัจจัยนี้เป็นเพียงปัจจัยเสริมในการทำให้เด็ก และเยาวชนมีพฤติกรรมที่แปลกแยกจากสังคม หรือเกิดความคิดที่สิ้นศรัทธา ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่อาจส่งผลด้วย ได้แก่ ประสบการณ์ชีวิตจากเพื่อนและคนในสังคม

6.2 ปัจจัยภายนอกตัวเด็กและเยาวชน

6.2.1 การเลี้ยงดูของครอบครัว โดยคุณภาพของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังเรื่องคุณวิภาวะ การระงับอารมณ์ การสร้างความมั่นใจในตัวเอง โดยถ้าหากพ่อแม่ไม่สามารถแนะนำหรือให้ความรู้แก่ลูกอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เด็กไร้ที่พึ่งและต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งอาจเป็นผลลบมากกว่า

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของพ่อแม่ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการซึมซับและเลียนแบบได้เช่นกัน โดยเฉพาะการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

6.2.2 ความสัมพันธ์กับคนในสังคม (Social bond) หมายถึง การที่เด็กมีสายสัมพันธ์กับบุคคล กลุ่มหรือสถาบันต่างๆ ในสังคม อาทิ ครอบครัว เพื่อน ครู หากเด็กและเยาวชนขาดความสัมพันธ์กับคนในสังคม ก็จะส่งผลให้ขาดการยึดโยงกับสังคม และสามารถนำไปสู่ความคิดที่แปลกแยกออกไปจากบรรทัดฐานของสังคม และต่อต้านสิ่งต่างๆ รอบตัวที่มองว่าไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังได้

บทวิเคราะห์ปรากฏการณ์สัณสัทธิของคนรุ่นใหม่ ในประเทศไทยและประเทศจีน

การอภิปรายปรากฏการณ์นี้ สามารถใช้แนวคิดทางด้านอาชญวิทยา คือกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theories) และทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bond Theory) ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และอินฟลูเอนเซอร์ ในการอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ อย่างครอบคลุมดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของแนวคิดและทฤษฎี จะเห็นได้ว่ากลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ไซเบอร์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างชัดเจน ประกอบกับการพิจารณาร่วมกับปัจจัยทางสังคม ที่มีทั้งความกดดันจากคุณภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ ตลอดจนภาวะการไร้ระเบียบทางการเมืองของประเทศไทยในห้วงที่ผ่านมา ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองให้กับสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็สามารถอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองได้ โดยต้องวิเคราะห์ร่วมกับกฎหมายด้วย ทั้งนี้ แนวคิดการสัณสัทธิของคนรุ่นใหม่ทั้งในประเทศจีนและประเทศไทย เกิดจากปัจจัยหลากหลายปัจจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theories) ที่อธิบายถึงความตึงเครียดทางการเมือง

ประกอบกับสุขภาพจิต และการดำรงชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่มองเห็นปัญหา มากขึ้น และเกิดแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองอย่าง เห็นได้ชัด ตลอดจนเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนทุกฝ่าย ที่สามารถชักจูง ชี้นำให้เกิดแนวคิดแบบต่างๆขึ้นได้ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สิ่งเหล่านี้เองถือว่าเป็นปัจจัยทางสังคมที่หล่อหลอมให้แนวคิดของคนในสังคม เปลี่ยนแปลงไป และนำไปสู่การต่อต้านระบบที่คิดว่าไม่ธรรม จนท้ายที่สุดจะ นำไปสู่การกระทำผิดทางการเมืองหรือการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายทาง ใดทางหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามเรื่องของ การดำเนินการทางกฎหมายนั้น ขึ้นอยู่ บริบทสถานการณ์ทางการเมืองของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยที่อาจ มีการบังคับใช้กฎหมายสำหรับพฤติกรรมบางอย่างที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ของชาติ และมีการใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมเหล่านั้น อาทิ การโพสต์ แชร์รูปภาพ ในลักษณะของการหมิ่นประมาทบุคคล โดยประเด็น เหล่านี้หากวิเคราะห์ด้วยกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม จะพบว่า ผู้คนที่มี แนวโน้มว่าจะกระทำความผิดมากมักจะมี ความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตในสังคม หรือการได้รับข้อมูลทั้งข้อเท็จจริงและข้อมูลที่บิดเบือน จนส่งผลให้เกิด ความกดดันในการใช้ชีวิตในสังคม จึงทำให้ต้องแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่ อาจละเมิดกฎหมายได้

อย่างไรก็ตามในกรณีการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยและ ประเทศจีนที่เกิดจากการสิ้นศรัทธา ประกอบด้วยปัจจัยหลากหลายมิติ และ เชื่อมโยงปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้าด้วยกัน โดยเมื่อสภาพ สังคมที่มีปัญหาเกิดขึ้นทั้งการเมือง และเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้เกิดความตึงเครียด ในการใช้ชีวิตของคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่กำลังพยายามพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนเองหลังการเรียนจบ ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความรู้สึกไร้ที่พึ่ง และมองไม่เห็นทางออกของปัญหา ประกอบกับการเมืองที่มีกลุ่มผลประโยชน์ คอยใช้อำนาจในการสร้างข้อมูลรูปแบบต่างๆ ทั้งจริงและปลอม บนพื้นที่ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระ คือ สื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้เกิดสังคม

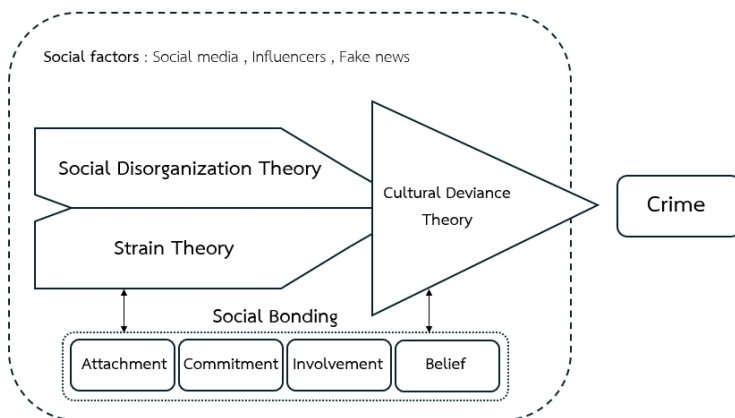
ใหม่ขึ้นบนพื้นที่ออนไลน์ ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงสื่อและข้อมูลจากทั้งในและต่างประเทศได้ง่ายขึ้น และข้อมูลจากสื่อตลอดจน อินฟลูเอนเซอร์ จะหล่อหลอมความคิดของคนรุ่นใหม่อย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังในประเด็นที่ Hirschi (1969) ได้นำเสนอไว้ในประเด็นพันธะทางสังคม โดยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) กับกิจกรรมทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ที่มีช่องทางบนพื้นที่ออนไลน์มากขึ้น จะสร้างชุดแนวคิด หรือความเชื่อ (Belief) ร่วมกัน ตลอดจนการสร้าง ความเชื่อจากข่าวสารปลอม (Fake news) องค์กรประกอบเหล่านี้จะหลอมรวมกันเป็นชุดความคิดหรือแนวคิด ที่คนรุ่นใหม่จะวิเคราะห์ร่วมกับมุมมองต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่กำลังประสบปัญหา ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วคนรุ่นใหม่จะเกิดแนวคิดที่สิ้นศรัทธาต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศทั้งในไทยและจีน และอาจส่งผลไปถึงเรื่องการขาดความเชื่อมั่นและความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

นอกจากนี้สิ่งสำคัญในการนำมาวิเคราะห์ นอกเหนือจากปัจจัยทางโครงสร้างทางสังคมและการเมือง ความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่แล้ว ยังมีปัจจัยในเรื่องของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ โดยสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดของทุกคนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระ และปัจจุบันสื่อมีความหลากหลาย และสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์รูปแบบต่างๆ ที่สามารถโพสต์ แชร์ ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอได้อย่างอิสระ ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของทุกคนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยในกรณีของพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และจีนก็ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะประเด็นทางด้านการเมืองทั้งในพื้นที่ทางกายภาพด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการนัดหมายหรือแจ้งกำหนดการชุมนุม และในพื้นที่ไซเบอร์ที่มีการเคลื่อนไหวผ่าน Hashtag ที่เป็น

การรวมเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ประเด็นเหล่านั้นถูกพูดถึงในสังคมได้อย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตามการเกิดอาชญากรรมที่เป็นผลมาจากการเมือง หรือ การกระทำผิดทางการเมืองในประเทศไทยโดยคนรุ่นใหม่ นั้น เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องเนื่องปัญหาสังคมในประเทศ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเรื่องของแนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย และประเทศจีน นับว่าเป็นสารตั้งต้นในการเกิดแนวคิด หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ในปัจจุบันคนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั่วโลกได้อย่างอิสระ สิ่งเหล่านี้หลอมรวมกันเป็นชุดแนวคิดของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในประเทศและสังคม จึงทำให้เกิดพฤติกรรมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมในการต่อต้านหรือเรียกร้องสิ่งที่ถูกต้องต่อรัฐบาลของประเทศนั้นๆ จนในบางครั้งเองการมีแนวคิดสิ้นศรัทธาและการเคลื่อนไหวเหล่านี้ ได้กลายเป็นการกระทำที่อาจผิดกฎหมายในประเทศได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาที่รากเหง้าของปัญหา ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งเป็นการแก้ไขที่ไม่มีประสิทธิภาพและจะเป็นการสร้างรอยร้าวของความคิดของคนรุ่นใหม่ต่อรัฐบาลหรือผู้นำให้แตกลงลงไปอีกจนแก้ไขได้ยากขึ้น

แผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับ พันธะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรม

สรุป

การสิ้นศรัทธาของเยาวชน และคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และอาจกลายเป็นกระแสที่สำคัญในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากในทุกสังคมโลกจะต้องประสบกับปัญหาทางด้านการเมือง ความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในพื้นที่ทางกายภาพและทางออนไลน์ โดยปัญหาทางด้านสังคม และด้านการเมืองจะส่งผลต่อความรู้สึกของคนรุ่นใหม่โดยตรง และจะเกิดความรู้สึกกดดัน อึดอัด จากสถานการณ์ของประเทศ และสังคมอาจนำไปสู่การแสดงออกทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญของคนรุ่นใหม่ ที่สามารถใช้โพสต์ หรือแชร์ข้อมูลที่เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมในหมู่คนรุ่นใหม่ ด้วยข้อมูลที่เป็นทั้งข้อเท็จจริง ข้อมูลที่บิดเบือน และการสร้างวาทกรรมที่สร้างความเกลียดชัง (Hate speech) ด้วย ซึ่งสามารถส่งผลกระทบในวงกว้างต่อเสถียรภาพทางการเมืองและสังคมของประเทศได้เช่นกัน

โดยแนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศจีน และประเทศไทย นับว่ามีความคล้ายคลึงกันในส่วนของการเกิดแนวคิดใหม่ๆ ของคนรุ่นใหม่ ที่มีต่อระบบโครงสร้างทางการเมือง และโครงสร้างทางสังคมของประเทศ ผ่านการแสดงออกอย่างชัดเจน รวมถึงมีการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่ประเทศจีนและประเทศจีนยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของระบอบการปกครอง จึงทำให้มีความแตกต่างของมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามสาเหตุและปัจจัยของการเกิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยและจีนก็มีความแตกต่างกัน นับว่าเป็นความท้าทายที่สำคัญของทั้งสองประเทศ โดยปัจจัยสำคัญต่างๆ ในประเทศไทย แม้ว่าในปัจจุบันปัญหาเรื่องการสิ้นศรัทธาของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ จะยังคงเป็นสิ่งที่ยังมีโอกาสเกิดขึ้นน้อย (Weak signal) และยังไม่เกิดเป็นปรากฏการณ์ที่กลายเป็นภัยคุกคามอย่างชัดเจน ประกอบกับความเคลื่อนไหวของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ที่แสดงถึงการสิ้นศรัทธาในปัจจุบันที่แม้ว่าจะไม่สามารถหมายรวมถึงความคิด และทัศนคติของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ทุกคนได้ แต่ในอนาคตสิ่งบ่งชี้ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาจสามารถคาดการณ์ได้ว่า ปรากฏการณ์การสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่ (Youth disillusionment) มีศักยภาพในการเกิดขึ้นได้ และทวีความรุนแรงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่เกิดได้จากหลากหลายปัจจัยที่ผูกพันกับวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของคนรุ่นใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในกรณีของประเทศไทย ปรากฏการณ์นี้จะมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม อาทิ ไม่เชื่อมั่นในคำตัดสินของศาล ไม่เชื่อมั่นในระบบยุติธรรมไทย ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการเคลื่อนไหวในด้านต่างๆ ของคนรุ่นใหม่ล้วนเกิดจากความรู้ แนวคิด ทัศนคติ ของคนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการหมุนเวียน และเกิดขึ้นใหม่ของความรู้ และกระแสโลกาภิวัตน์ และต้องกลายเป็นประเด็นที่รัฐบาลของแต่ละประเทศทั้งจีนและไทย ควรให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากคนรุ่นใหม่จะกลายเป็นประชากรที่สำคัญในประเทศ เนื่องจากประเด็นเหล่านี้

สามารถส่งผลต่อไปถึงเรื่องของการกระทำผิดทางการเมืองที่เกิดจากความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ ดังที่เห็นได้จากกรณีของประเทศไทยในห้วงที่ผ่านมา แต่ในกรณีของประเทศจีนกลับยังไม่มี การดำเนินการทางกฎหมายแก่คนรุ่นใหม่ ที่เคลื่อนไหวเนื่องด้วยเงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง หมายความว่าประเทศที่มีรูปแบบการปกครองแตกต่างกันจะมีมาตรการในการจัดการแตกต่างกัน

ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องของบริบทโครงสร้างทางสังคมและการเมืองของทั้งประเทศไทยและประเทศจีน จะเห็นว่าบริบทของสังคม มีผลต่อการเกิดแนวคิดการสิ้นศรัทธาของคนรุ่นใหม่โดยตรง ไม่ว่าจะเป็น ระบบการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนมาตรการของรัฐบาลในการควบคุมดูแลเนื้อหาของการเคลื่อนไหวในสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างไม่เท่ากัน ส่งผลให้แต่ละประเทศก็จะมีทิศทางของการเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวต่างกันไป ประกอบกับประเด็นทางด้านกฎหมายที่อาจกำหนดให้การกระทำบางอย่างที่เกิดจากความเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นการละเมิดกฎหมาย ก็ยังทำให้เกิดแนวคิดสิ้นศรัทธามากขึ้นจากการกระทำของรัฐบาล ซึ่งการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ต้องแก้ไขแบบบูรณาการในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านสังคม กฎหมาย และการดำเนินการของภาครัฐที่เป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

การเสนอแนะทางซึ่งเป็นแนวทางการรับมือ รวมถึงการสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ตั้งแต่ระดับจุลภาคจนถึงระดับมหภาค โดยต้องดำเนินการอย่างบูรณาการ เพราะจากการศึกษาในบทความนี้พบว่า เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนหลายมิติ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาด้านเดียวอาจไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ จึงขอเสนอแนะทางเพื่อเป็นข้อเสนอการกำหนดนโยบายของภาครัฐ ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความคิดและทัศนคติของคนรุ่นใหม่ สรุปลงดังนี้

1.1 การสร้างองค์ความรู้และมุมมองความคิด (Mind set) ที่เหมาะสมให้กับเด็ก และเยาวชน ที่เป็นคนรุ่นใหม่ เนื่องจากในสังคมมีความหลากหลายทางความคิด ดังนั้นมุมมองความคิดที่ดีอาจถูกตีความได้หลากหลายรูปแบบ จึงควรใช้คำว่า การสร้างมุมมองความคิดที่เหมาะสมแทน

1.2 การมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมตั้งแต่ระดับโรงเรียน จนถึงระดับมหาวิทยาลัย โดยเป็นหลักสูตรที่เน้นให้ความรู้ด้านหลักสิทธิมนุษยชน การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และแนวคิดการเป็นพลเมืองโลก (Global citizen) อย่างไรก็ตามทักษะในการสื่อสารไปยังเด็กของครูก็เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยต้องเน้นการพัฒนาครูให้ใกล้ชิดและสามารถถ่ายทอดทัศนคติและค่านิยมที่ดีไปสู่เด็กได้อย่างเหมาะสม

2. แนวทางการพัฒนาการทำงานของภาครัฐในมิติด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สรุปดังนี้

2.1 แนวทางการรับมือปัญหาเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชน ที่เกิดจากปัจจัยอื่นๆ อย่างบูรณาการ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นศรัทธาของเด็ก และเยาวชนจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับประเด็นต่างๆ อาทิ ปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งประกอบกับปัจจัยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กในปัจจุบันที่มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การแก้ไขปัญหา คือ การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นไปที่การส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Media literacy) ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน

2.2 การมีกลไกในการติดตามการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของภาครัฐ ควรมีการบูรณาการการทำงานให้มากขึ้น และเป้าหมายของการทำงานต้องเป็นการติดตามเพจ กลุ่ม หรือบุคคลในสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการเผยแพร่ข่าวสารที่มีความบิดเบือนและสร้างความแตกแยก ไม่เพียงแต่เรื่องการเมือง แต่ต้องติดตามเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสาเหตุอื่นๆ อาทิ การฉ้อโกง การหลอกลวง โดยเน้นการประสานงานอย่างใกล้ชิดและต้องมีกลไกการทำงานร่วมกัน

3. แนวทางการบังคับใช้กฎหมายต้องใช้บนหลักการของความเท่าเทียมกัน กล่าวคือการดำเนินการทางการกฎหมายต้องเป็นธรรมกับทุกบุคคลและเหมาะสมกับความผิดของบุคคลนั้น เพื่อให้ทุกคนได้รับการปฏิบัติทางกฎหมายอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับคุณสมบัติของผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาคือเรื่องการสิ้นศรัทธาเป็นการแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขในประเด็นอื่นๆ อย่างเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัญชลิตา ตันเจริญ. (2563). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศไทย โดยการติดตามแฟนเพจ *Unseen Tour Thailand*. ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการศึกษา.
- เทคซอส. (2566). เลิกทำงานหนัก ขอพักดีกว่า รู้จัก ‘ถ่างผิง’ วิถีใหม่ของวัยรุ่นจีน เพราะทำงานแทบตายก็ไม่รวย. สืบค้นจาก <https://techsauce.co/news/china-new-tang-ping-trend>
- บีบีซีไทย. (2563). แพลตฟอร์มนักศึกษาถึงชุมนุมใหญ่ของ "คณะราษฎร 2563" ลำดับเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองปี 2563. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54741254>
- พลอยขวัญ วงศ์หนองเตย. (2566). สถิติแต่งงานจีนทรุดต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ ในปี 2022 สะท้อนนโยบายกระตุ้นจากภาครัฐอาจไม่ได้ผล. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/marriages-in-china-drop/>
- พิมพ์ชนก พุกสุก. (2564). เจาะปรากฏการณ์ ‘Lying Flat’ เมื่อคนรุ่นใหม่ปราศจากความทะยานอยาก กำลังก่อตัวในจีน. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/lying-flat-in-china/>

- ภัทรพร ยาร์บะระ. (2565). 'ความลึ้นหวังของคนรุ่นใหม่' ความเสี่ยงใหม่ที่โลกไม่ควรมองข้าม. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/sustain-feature-youth-disillusionmen/>
- วรรณฉัตร พวยพุ่ง. (2555). ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546. ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, คณะศึกษาศาสตร์.
- วรัญญา โชติพงศ์. (2559). แนวทางในการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวก่อนพิจารณาคดีในกลุ่มผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติด. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาวิชานโยบายสังคม.
- ศุทธิกานต์ มีจั่น. (2564). มือบรรม. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=มีอบรรม>
- ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2566). กรกฎาคม 2566: จำนวนผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองยอดรวม 1,918 คนใน 1,230 คดี. สืบค้นจาก <https://tlhr2014.com/archives/58047>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). เหนือหน่วยกับอะไรบ้าง ในปี 2566 ที่ผ่านมา. สืบค้นจาก https://nidapoll.nida.ac.th/survey_detail?survey_id=674
- สมศรี หาญอนันตสุข. (2565). ข้อสังเกตกรณีการเสียชีวิตของ มาร์ทา อามินี หญิงชาวเคิร์ดในอิหร่าน. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2022/10/100800>
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2566). จีนเผยอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น เหตุเยาวชนกดดันจากการเรียน. สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2023/316267>

- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2564). *ยูนิเซฟและกรมสุขภาพจิตชี้โควิด-19 ส่งผลให้สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นไทยแย่อย่างต่อเนื่อง*. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/th/press-releases/ยูนิเซฟและกรมสุขภาพจิตชี้โควิด-19>
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. (2566). *อัตราการว่างงานของหนุ่มสาวจีน: สะท้อนวิกฤตเศรษฐกิจขาลง*. สืบค้นจาก <https://www.the101.world/unemployment-rate-in-china-2023/>ตัวเลขอัตราการว่างงานของในฤดูกาลจบการศึกษา
- Aljazeera. (2015). *'Islamophobic policy': French high school goes on strike over abaya ban*. Retrieved from <https://aje.io/pmze2v>
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-768. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Chen, E. (2021). *These Chinese Millennials Are 'Chilling,' and Beijing Isn't Happy*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2021/07/03/world/asia/china-slackers-tangping.html>
- Delaney, N. (2021). *Harvard Youth Poll finds young Americans are worried about democracy and even fearful of civil war*. Retrieved from <https://www.hks.harvard.edu/faculty-research/policy-topics/politics/harvard-youth-poll-finds-young-americans-gravely-worried>
- Durkheim, É. (1897). *Suicide: A Study in Sociology*. Translated by J. A. Spaulding and G. Simpson. London: Routledge.

- Gan, N., & George, S. (2021). *Under Xi Jinping, the private life of Chinese citizens isn't so private anymore*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2021/09/08/china/china-party-private-life-youth-mic-intl-hnk/index.html>
- Greek City Times. (2023). *Youth Discontentment on the Rise in China*. Retrieved from <https://greekcitytimes.com/2023/07/05/youth-discontentment-china/>
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. California: University of California Press.
- Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, 3(5), 672-682. Retrieved from <https://doi.org/10.2307/2084686>
- Sammis, K., Lincoln, C., & Pomponi, S. (2015). *Influencer Marketing for Dummies*. New York: Wiley.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tsoi, G. (2023). *Kong Yiji: The memes that lay bare China's youth disillusionment*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-65425941>
- Vincent Ni. (2022). *The rise of 'bai lan': why China's frustrated youth are ready to 'let it rot'*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2022/may/26/the-rise-of-bai-lan-why-chinas-frustrated-youth-are-ready-to-let-it-rot>
- World Economic Forum. (2021). *Global risk report 2021*. Geneva: World Economic Forum.

World Economic Forum. (2022). *Global risk report 2021*. Geneva: World Economic Forum.

Yeo, C. (2023). *China's youth unemployment problem has become a crisis we can no longer ignore*. Retrieved from <https://theconversation.com/chinas-youth-unemployment-problem-has-become-a-crisis-we-can-no-longer-ignore-213751>